

Forelegging i medhold av områdekonsesjon - 132 kV jordkabel Solborg–Ullandhaug

Uttalelser til forelegging og kommentarer fra Lnett,
uttalelsesfrist 30.06.2024

Innhold

1	Innledning	3
2	Sammendrag	4
2.1	Trase 1	4
2.2	Anleggsperiode	4
2.3	Naturmangfold	5
2.4	Detaljplan	5
3	Høringsuttalelser med kommentarer	6
3.1	Arnstein Gilje	6
3.1.1	Kommentar fra Lnett	7
3.2	Borettslaget Tjensvoll Terrasse IV	7
3.2.1	Kommentar fra Lnett	8
3.3	Einar Vevatne	9
3.3.1	Kommentar fra Lnett	9
3.4	Naboer i Mor Åses vei	10
3.4.1	Kommentar fra Lnett	11
3.5	Naboer i Mor Åsesvei mfl	11
3.5.1	Kommentar fra Lnett	12
3.6	Naturvernforbundet i Rogaland og Sørmarkas venner	13
3.6.1	Kommentar fra Lnett	15
3.7	Randi Klæbo	16
3.7.1	Kommentar fra Lnett	16
3.8	Rogaland Fylkeskommune	16
3.8.1	Ettersendt tillegg	17
3.8.2	Kommentar fra Lnett	18
3.9	Sameiet Lysehagen	18
3.9.1	Kommentar fra Lnett	19
3.10	Statsforvalteren i Rogaland	19
3.10.1	Kommentar fra Lnett	19
3.11	Stavanger kommune	20
3.11.1	Kommentar fra Lnett	24

1 Innledning

Lnett har forelagt tiltak med 132 kV jordkabel mellom Solborg og Ullandhaug transformatorstasjoner i Stavanger kommune. Foreleggningen er titulert «Forelegging i medhold av områdekonsesjon - 132 kV jordkabel Solborg–Ullandhaug» og datert mai 2024.

Foreleggingsdokumentet med tilhørende vedlegg ble publisert på Lnetts nettside, <https://www.lnett.no/utbyggingsprosjekter/solborg-ullandhaug/>, 22. mai 2024, og Lnett sendte ut orientering om saken og ba om uttalelser fra grunneiere og berørte. Frist for uttalelser til foreleggningen ble satt til 30. juni 2024. Stavanger kommune fikk utsatt frist da de trengte ekstra tid for politisk behandling av saken.

Høringsuttalelsene er lagt inn slik de er mottatt. Flere høringsuttalelser er oppdelt med kapitler og overskrifter, og disse kan medføre noe forvirring mht. overskrifter og kapittelinndeling i foreliggende dokument. Vi henviser i den sammenheng til innholdslista for å få bedre oversikt.

Kommentarene fra Lnett er ikke et svar direkte til høringspartene, men er benyttet som underlag for Lnetts valg av løsning. Dette dokumentet følger som vedlegg til orientering om valg av løsning.

2 Sammendrag

Mange av høringspartene har påpekt lignende problemstillinger og ønsker. Lnett har derfor skrevet noen generelle kommentarer på de temaene som går igjen i flere høringsuttalelser og vil hen vise til disse der det er aktuelt. Høringsuttalelsene kommenteres spesifikt i kapittel 3.

Det er utarbeidet et eget dokument som beskriver bakgrunnen for trasevalg. Se «Bakgrunn for vedtak» som kan finnes på nettsiden til prosjektet <https://www.l-nett.no/utbyggingsprosjekter/solborg-ullandhaug/>.

2.1 Trase 1

Trase 1 er vist i noen av fagrapportene, og går i gang- og sykkelveg fra Ullandhaug transformatorstasjon opp til Ullandhaugleitet. Traseen var aktuell i en tidlig fase av prosjektet, men har etter hvert blitt lagt bort. Bakgrunnen for dette er antall kabler som skal være med i traseen, og at dette ikke ville få plass i gang- og sykkelvegen. Totalt antall kabler vil være seks sett 132 kV kabler (tre kabler er ett sett), og tre sett 22 kV kabler. Grøftebredden blir ca. syv meter, og anleggsbeltet ca. 30 meter. Traseen måtte derfor justeres til å ligge på siden av gang- og sykkelvegen, og pga. eksisterende infrastruktur i området ville traseen i stor grad påvirke skogen langs stien. Dette ville resultert i et stort inngrep i Sørmarka, og trasealternativet er forkastet. Lnett har i dialog med Stavanger kommunes naturforvalter fått støtte til å forkaste dette alternativet.

Fagrapportene vurderte traseen i en tidlig fase, og den ville da gi «minst negative konsekvenser for naturmangfold, friluftsliv og landskap». Denne vurderingen er nå ikke lenger riktig fordi det ikke er plass til alle kablene i veien. Lnett erkjenner mangelfull beskrivelse av bakgrunn for nedvalg av traseer i foreleggingsdokumentet, spesielt for trase 1, og beklager eventuelle misforståelser dette kan ha medført.

Trase 1 er erstattet av trase 1B, og vil på den måten knytte sammen Ullandhaug transformatorstasjon med trase 1.5Ø.

2.2 Anleggsperiode

I deler av området hvor ny trase planlegges er det registrert blant annet vipe og storspove. For å unngå at anleggsarbeidet forstyrrer hekking for disse fuglene, vil det ikke skje arbeid i de aktuelle områdene i tidsrommet april-juli.

Anleggsarbeidene må også tilpasses driften av kraftnettet. F.eks. graving nær eksisterende 50 kV luftledning vil kunne kreve utkobling av luftledningen, og dette vil justeres til perioder med lav belastning i kraftnettet, typisk i sommerhalvåret.

Disse forholdene vil inkluderes i en detaljplan for prosjektet.

2.3 Naturmangfold

Nyplantede eiketrær i området for trase 1B planlegges flyttet bort fra anleggsområdet i anleggsperioden. Etter anleggsperioden vil disse bli reetablert i anleggsbeltet, men utenfor klausuleringsbeltet. I driftsfasen vil klausuleringsbeltet holdes ryddet for trær som etablerer store rotsystemer. Flyttingen av trær er vurdert i samråd med bl.a. naturforvalter i Stavanger kommune, og betraktes som fullt gjennomførbart.

2.4 Detaljplan

Lnett planlegger å utarbeide en detaljplan for tiltaket. Lnett har også andre aktiviteter i området, blant annet riving av eksisterende 50 kV kraftledning, og det kan være aktuelt å same tiltakene i samme detaljplan. Dette avklares på et senere tidspunkt.

3 Høringsuttalelser med kommentarer

3.1 Arnstein Gilje

Kommentarer til mottatt forelegging/plan angående ny jordkabelgrøft mellom Ullandhaug og Solborg.

Ut fra tekst og kart ser det ut som om ny trase kun vil berøre jordbrukseiendommer som fra før av har både luftspenn og jordkabler i og over seg, bortsett fra en liten snipp på min eiendom 57/1470. Både tekst og kart er allikevel av et meget dårlig dokument til å uttale seg ut fra så lenge det ikke er mer enn en tynn rød strek uten noen form for målangivelse, dette på tross av at dette vil være en grøft i minst 30 meters bredde i anleggsfasen. Jeg må derfor gå ut fra at den røde streken viser til midten av den ferdige 7 meters kabelgrøften. Tekst og kart beskriver altså at ny trase skal gå på nedre side av det doble steingjerdet som tidligere også var grensen mellom Hetland og Stavanger kommune, det står fortsatt grensesteiner i dette gjerdet og eg antar at de har en historisk verdi.

Nå har det seg slik at det er en del grunneiere av naboeiendom som har forstått det slik at ny kabeltrase skal gå på øvre side av nevnte steingjerde. Medfører dette riktighet vil det være en ny plan og jeg krever i så fall å få avgitt ny grunneieruttalelse og at nye plandokumenter blir utarbeidet. Og da gjerne med mye mer eksakt informasjon enn dagens.

Så vil eg kommentere de to foreslåtte traseer.

Den nedre traseen må være den korteste etter mine målinger. Den er og uten tvil den enkleste anleggsteknisk å gjennomføre, og den vil også være den løsningen som setter minst jordbruksarealer på feil side av grøftetraseen i forhold til driftsbygningene og den jordbrukstrafikken som er nødvendig for å drifte jorda. Øvre trase setter store jordbruksarealer på feil side av kabelgrøfta gjennom hele anleggsperioden. Øvre trase må også ta hensyn til eksisterende kabler i jorda og lufta, høgspenningledninger som må være spenningsatt gjennom hele anleggsperioden. Dette vil fordyre anleggsarbeidet mye.

Videre må en krysse under oljefylte høgspenningkabler, kabler som er over 60 år gamle og er fylt med PCB-olje, en olje som er sterkt kreftfremkallende og miljøversting av verste sort. Disse kablene er tilførselskablene fra trafo og opp i luftspennet, og de skal og må være spenningsatt hele tiden.

Øvre trase vil også etterlate et mye større og synligere sår gjennom skogen for all framtid. Det vil ikke være tillatt å plante trær over grøftetraseen i en mye større bredde enn bredden av selve kabelgrøfta, dette er det lite informasjon om i planforslaget.

Nedre alternativ vil derimot gå i utkanten av skogen og vil dermed ikke vise som et stygt sår gjennom skog, men som en lysning mellom skogen og bebyggelsen nedenfor. Dette alternativet går også gjennom minst meter skog.

Hvis det kan være til hjelp for å få valgt nedre trase så vil eg ikke motsi meg på at mine eiendommer 57/1468 og 1470 brukes som trase. Dette alternativet vil også kreve mye mindre gravearbeid med å

ta inn dybden på dreneringsgrøftene som går gjennom jordbruksarealene, det blir mye enklere fordi terrenget skrår mye mer i riktig retning når en kommer til nedre alternativ. Antakeligvis vil en måtte grave seg ned på 57/1468 og 1470 uansett for å få dybde nok til å ta ut dreneringsvannet, vann som starter helt fra Ullandhaugstårnet.

Hilsen Arnstein Gilje

3.1.1 Kommentar fra Lnett

Foreleggingskartet viser midten av kabelgrøften. Trase 1.5Ø går på østsiden av steingjerdet fra Ullandhaugveien til beitearealet på eiendom 57/166 der den krysser steingjerdet og går vest for steingjerdet til kabelendemasten ved Ullandhaugleitet 46. Det forkastede alternativet 1.5 V var tenkt plassert på vestsiden av steingjerdet.

Forskjeller i traselengde mellom alternativ 1.5Ø og 1.01 er relativt liten. Fire av de seks planlagte kabelsettene planlegges videre opp langs Ullandhaugveien i neste etappe, mot Krossberg. Dette medfører at total kabellengde blir kortere ved alternativ 1.5Ø enn 1.01.

Tilgang til jordbruksareal øst for anleggsbeltet vil sikres uavhengig av trase. Kjørebro over grøfta kan være en måte å løse dette på. Det er også viktig for Lnett at dreningssystemenes funksjonalitet opprettholdes under og etter anleggsarbeidet. Disse problemstillingene og hensynet til andre tekniske installasjoner i anleggsfasen vil bli beskrevet i detaljplanen, se også kapittel 2.4.

Eksisterende 50 kV kraftledning kan kobles ut i kortere perioder. Dette vil være del av planleggingen for når arbeidet skal gjennomføres, og tilrettelegger for anleggsaktivitet under og nær kraftledningen.

Eksisterende 50 kV luftledning samt 11 kV jordkabler over markene skal rives. Nye kabler vil legges dypere enn de eksisterende, og dette vil bidra til bedre forhold for å drifte jordbruksarealet i ettertid.

Eksisterende oljekabler må krysses ved begge trasealternativene, og skiller dermed ikke mellom traseene. Kablene skal for øvrig fjernes når nye 132 kV settes i drift mellom Solborg og Ullandhaug stasjoner. Fjerningen gjøres ved at kablene tappes kontrollert for olje og deretter at kablene graves frem og tas opp. Nærmere beskrivelse av hvordan oljekablene skal fjernes vil omtales i detaljplanen. Betydning for skogen er vurdert i samråd med Stavanger kommunes naturforvalter m.fl., og Lnett støtter seg til rådene fra kommunen. Stavanger kommune foretrekker trase 1.5Ø.

3.2 Borettslaget Tjensvoll Terrasse IV

Høringssvar til forelegging av ny 132 kV forbindelse Solborg – Ullandhaug

Vi viser til tilsendt informasjon om forelegging av ny jordkabel fra Ullandhaug til Solborgveien/Tjensvoll. Fristen for uttalelse til prosjektet var satt til 30.juni d.å., men vi har fått forlenget fristen til 5.juli d.å (jfr epost mottatt 19.06.2024).

Styret i borettslaget TT IV har ingen merknader til selve tiltaket med å legge luftspenn i jordkabel. Vi har ikke vurdert plasseringen av hovedstrekket. Vår merknad til prosjektet er følgende:

1. Legging av jordkabel kan ikke innebære at tiltaket binder plassering av trafostasjon til Solborgveien. Søknad om ny trafostasjon er ikke behandlet og heller ikke sendt på høring fra NVE's side.
2. Jordkabel kan lett forlenges til andre plasseringer av trafostasjonen på Stavanger Forums område. Prosjektering og eventuelle anleggs-forberedelser må ta høyde for dette.
3. Vi viser ellers til uttalelsen fra vår generalforsamling 13.juni d.å. vedrørende plassering av ny trafostasjon:

LNETT MÅ SNU

Generalforsamlingen i borettslaget Tjensvoll Terrasse IV stiller seg svært kritisk til Lnetts forslag om å bygge ny trafostasjon på vår dørterskel. Eksisterende trafostasjon som betjener Tjensvoll-Madla-Sandal skal rives og bli erstattet av ny stasjon. Bygningsmassen i det nye konseptet vil overskride vår tomtegrense og plasseres nær to av våre boligblokker og berører direkte ca 50 av våre boliger. Plasseringen krever at vi må avstå grunn i et område som er regulert til bolig. Vi berøres på mange vis: Ulempe ved tap av utsyn, strålingsfare og støy samt tapt potensiale for utnyttelse av egen tomt. Samlet kan dette påføre mange leiligheter verditap.

Eksisterende stasjon ble bygget i 1955 i et område som da var lite utbygd. Stasjonen ved Solborg er idag omsluttet av boligbebyggelse, institusjoner, flere barnehager og flere skoler. Ny plassering for nye 70 år bør ut av dette området. Trafostasjoner i denne størrelsen vil være et ømfintlig objekt i en krisesituasjon: De vil være et terrormål.

Lnett har sendt søknad om ny plassering og riving av den gamle stasjonen. NVE som behandler søknaden etter energiloven, har lang kø og starter ikke behandlingen før til høsten. Dermed får vi ikke se søknaden før NVE sender den ut på høring. Vi oppfatter at Lnett selv ser at plasseringen ikke er optimal, men har landet på et billigst mulig konsept. Vi vil undersøke grundigere de alternative plasseringene Lnett har sett på ved Stavanger Forum. Subsidiært må ny stasjon trekkes bort fra våre boliger.

Stavanger 1.juli 2024

Mvh

for styret i borettslaget TT IV,
Magne Inge Pedersen
Styreleder

3.2.1 Kommentar fra Lnett

Det er forelagt en trase mellom den planlagte Solborg transformatorstasjon og Ullandhaug transformatorstasjon. Lnett har søkt NVE om anleggskonsesjon for Solborg stasjon, og NVE har nylig

hatt denne saken ute på høring. Lnett vil presisere at Lnett ikke vil starte anleggsarbeidet med de nye kablene før plasseringen av Solborg transformatorstasjon er avklart.

Plasseringen av Solborg transformatorstasjon er etter Lnetts syn den beste løsningen totalt sett, blant annet basert på opprettholdelse av forsyningen i området gjennom byggefasen samt investeringskostnad.

Solborg transformatorstasjon vil etableres i tråd med gjeldende krav knyttet til støy og EMF. Lnett erkjenner at den vil kunne påvirke landskapsbildet for omgivelsene, men vil i den sammenheng fremheve beliggenheten i et utbygd område, og at andre nye bygg vil kunne gi samme konsekvens. Som omtalt i uttalelsen har svært mye av bebyggelsen i området kommet etter at Tjensvoll transformatorstasjon allerede var etablert, og man har vært kjent med at den type tekniske installasjoner er på stedet.

Solborg transformatorstasjon representerer ikke et terrormål, da dens betydning i kraftsystemet er av relativt begrenset karakter.

Lnett planlegger videre tiltak i kraftsystemet med utgangspunkt i at vi får godkjent omsøkt løsning for Solborg transformatorstasjon, eventuelt med mindre justeringer. Eventuelle endringer kan medføre at Lnett må omprosjekttere den delen av traseen mellom Solborg-Ullandhaug som er nærmest Solborg. Ved behov vil dette bli forelagt berørte grunneiere og naboer.

3.3 Einar Vevatne

E-post, 28.05.2024

Hei, vi har bolig i Veslefrikkveien 10 og synes det er flott at eksisterende luftspenn nå planlegges fjernet og erstattet med ny 132kV jordkabel.

Vi håper dere velger øverste trase for ny kabelgrøft, da det alltid vil være noe støy og skitt fra et slikt anleggsarbeid og øverste trase er lengst borte fra bolighusene i området.

Det er noen utfordringer med overflatevann som samler seg nederst på jordene mot våre boliger og det vil være viktig for oss at anleggsarbeidet ikke svekker/skader eksisterende dreneringsgrøfter som er etablert under jordene.

Mvh
Einar Vevatne
Synnøve Helland

3.3.1 Kommentar fra Lnett

Anleggsarbeidet er av midlertidig varighet, og konsekvenser som støy og støv fra anleggsarbeidet vil normalt ikke være et førende hensyn for valg av trase. Anleggsarbeidet vil omtales nærmere i detaljplan for prosjektet, se kapittel 2.2 og 2.4.

Lnett er kjent med utfordringer knyttet til overvann og dreneringssystemene som er etablert i området. Som beskrevet i foreleggingsdokumentets kapittel 5.7 vil Lnett under detaljprosjekteringen av det nye anlegget ta hensyn til disse utfordringene, slik at overvannsproblematikken ikke forverres.

3.4 Naboer i Mor Åses vei

UTTALELSE TIL TRASÉ 1.01 FOR JORDKABEL GJENNOM NATURSKOG I SØRMARKA

Gnr/bnr 57/812, Gnr/bnr 57/814, Gnr/bnr 57/816, Gnr/bnr 57/818 har følgende uttalelse til Lnetts planer for trasévalg for jordkabel fra ny trafostasjon gjennom skog i Sørmarka.

Vanntilsig

Trasévalg 1.01 skjærer gjennom skog tett på eiendomsgrensene i skrånende terreng. Kunnskap om hyppigere styrtregn og mer nedbør er i direkte strid med felling av skog og varig fjerning av vegetasjon med dype røtter i nærhet av bebyggelse. Vi forventer dokumentasjon på hvordan anleggsinngrep og tap av eksisterende voksne løvtrær, nyplantet eik og vegetasjon med dype røtter vil kunne påvirke og forverre grunnforholdene. Vi forventer at tiltakshaver har ansvar for både direkte og eventuelle framtidige endringer på eiendommene som følge av terrenginngrep. Samtlige eiendommer er i dag preget av fuktig jordsmonn. Gnr/bnr 57/816 har tilført ytterlige dreneringsrør i mark for å redusere fuktpress mot bygning. Gnr/bnr 57/818 merket økt fuktighet på tomt som følge av hogst av sitkagran, og fikk vannskader da det forrige gang ble gravd grøft for jordkabel i nærliggende skogsterreng.

Vernet kulturmiljø

Gnr/bnr 57/816 er regulert *hensynssone for bevaring av kulturmiljø*. (Se plan 2800 – detaljregulering for Mor Åse vei 6. – Hillevåg kommunedel). Et anleggsbelte, slik det er estimert i Foreleggingsbrevet, med opptil 30 meter i bredde, og som vist på kartskissen, kan komme i konflikt med vernet vegetasjon på/i randsonen av kulturminnet. Gnr/bnr 57/816 forventer å bli involvert i en eventuell videre detaljplanlegging og vil kreve dokumentasjon for at vegetasjon/røtter på/rundt kulturminnet ikke blir berørt. Gnr/bnr 57/816 vil også kreve dokumentasjon på hvordan tapt skog og bortfall av trær med dype røtter i et permanent hogstbelte vil kunne påvirke bygningen og eiendommen/kulturmiljøet på sikt.

Varig naturtap

Et permanent hogstfelt vil medføre tap av fugle- og dyreliv i nærnaturen, og innebære en forringelse av naturskogen og gjøre den mindre attraktiv ved inngangsporten til Sørmarka langs turstien fra Mor Åses vei. Skogen langs 1.01 er leveområde for en rekke dyrearter. Vi registrerer jevnlig flaggermus, pinnsvin og ekorn. Rådyr har fast tråkk. De voksne løvtrærne som i dag vokser langs den planlagte traséen gir grunnlag for et rikt fugleliv.

Utelatt dialog

Vi har vært ukjent med traséplanene inntil brevet ble mottatt 22.5.24 med få ukers svarfrist. Det er altså ikke slik Lnett beskriver i Foreleggingsdokumentet; «Lnett har ved flere anledninger hatt dialog med (...) grunneiere og naboer om tiltaket. Det er mottatt flere gode innspill, og tilpasninger er gjort i utviklingen av prosjektet.» Vi har **ikke** fått innsyn i eller blitt gjort delaktige i prosessen. Vi er heller ikke blitt gjort kjent med beslutningsgrunnlaget for de traséene som er pekt ut og valgt bort.

Størst varig konsekvens

Ifølge Fagrapport for landskap er det trasevalg 1.01 som vil få størst varig negativ konsekvens. Det synes uavklart hvorfor den delstrekningen som vil få minst varig negativ konsekvens for skog i Sørmarka (1C-1, langsetter asfalten fra trafo mot Ullandhaugleitet), er lagt bort. (Fagrapport for landskap fig.4.9)

Vi har signert og viser til; **INNSIGELSE MOT JORDKABEL GJENNOM TRASÉ 1.01 – 170 METER NATURSKOG OG NYTT PLANTEFELT FOR EIK I SØRMARKA.**

Et eventuelt vedtak om trasé 1.01 vil bli pålagt til NVE.

Mvh Johan Krabbe-Knudsen for Gnr/bnr 57/812, Gnr/bnr 57/814, Gnr/bnr 57/816, Gnr/bnr 57/818

3.4.1 Kommentar fra Lnett

Lnett har vært i dialog med de fleste direkte berørte grunneiere og enkelte naboer om planene om ny forbindelse mellom Solborg og Ullandhaug transformatorstasjoner. Det er riktig som høringsparten påpeker at vedkommende ikke er direkte orientert tidligere i prosessen. I planleggingsarbeidet har Lnett lagt vekt på å ha dialog og få uttalelser fra direkte berørte grunneiere og offentlige instanser. Her har særlig Stavanger kommune vært en viktig bidragsyter i planleggingsarbeidet. Naboer er invitert til å komme med uttalelse i forbindelse med foreleggningen.

Lnett er kjent med utfordringer knyttet til overvann og dreneringssystemene som er etablert i området. Som beskrevet i foreleggingsdokumentets kapittel 5.7 vil Lnett under detaljprosjekteringen av det nye anlegget ta hensyn til disse utfordringene, slik at overvannsproblematikken ikke forverres.

Trasealternativ 1C+1 som det henvises til vil ikke kunne legges slik som beskrevet i fagrapport, og er forkastet. Se kapittel 2.1 for en utdypende forklaring.

Lnett vil være i dialog med berørte grunneiere under planlegging og gjennomføring av tiltaket. Anleggsperioden vil ta hensyn til viktige arter i området som eksempelvis vipe og storspove m.m., se også kapittel 2.2. Dette planlegges beskrevet i detaljplan for prosjektet, se kapittel 2.4.

3.5 Naboer i Mor Åsesvei mfl

INNSIGELSE MOT JORDKABEL GJENNOM TRASÉ 1.01 - 170 METER NATURSKOG OG NYTT PLANTEFELT FOR EIK I SØRMARKA

Undertegnerne har følgende uttalelser til traséer for jordkabel som skjærer gjennom skog, og som vil medføre varig naturtap og redusert attraktivitet i «*naturområder av særlig kvalitet og med høyeste forvaltningsprioritet.*» Det vises til rapportene:

Fagrapport for landskap og friluftsliv 2023, Konsekvenser for landskap og friluftsliv ved etablering av 132 kV ledning Ullandhaug – Tjensvoll, Stavanger kommune
Vedlegg 4 Konsekvenser for naturmangfold ved etablering av 132 kV jordkabel fra Ullandhaug til Tjensvoll.pdf

Trasé med minst naturpåvirkning forlatt

Foreleggingsdokumentet opplyser ikke om grunnlaget for at Lnett har frafalt den trasékombinasjonen som ifølge Fagrapport for landskap ville hatt *ubetydelig* påvirkning på skog. (Fig 4.9 om påvirkningsgrad) Denne strekningen går fra ny trafostasjon langs gammel stasjon (1C) og opp den asfalterte veien (1) til det øverste traséalternativet (1.5Ø). Det er vanskelig å forstå hvorfor trasekombinasjonen er forlatt, all den tid Lnett har bedt om konsekvensutredning for strekningen, **og** at den går ut fra ny trafostasjon **sør** på tomten.

1.01 – størst konsekvens for natur og landskap

I følge Fagrapport for landskap (s 34, fig 4.9) er det *skjæringen gjennom skog langs trasevalg 1.01 - som vil få størst negativ konsekvens*. «Traseen innebærer et større og lengre permanent hogstbelte gjennom området beplantet med eiketrær og kommer dårligere ut enn alternativ 1.5Ø.»

1.01 innebærer oppgraving av 170 meter skog. Traséen går gjennom det området hvor Sørmarkas venner, Stavanger kommune og Rogaland Naturvernforbund har plantet ny eikeskog. Denne skulle stå i mangfoldige generasjoner og har representert tidenes oppussing av Sørmarka. Holdt opp mot 1.5Ø, som berører noe mer jordbruksjord, må naturskog som får varige skader veie tyngre enn midlertidig påvirkning av jordbruksjord i anleggsfasen. Inngrep i 1.01 vil prege inngangen til Sørmarka fra Mor Åses vei, og ramme bekken der den ligger åpen og naturlig langs turstien.

I følge Fagrapport for naturmangfold, som har sett området som helhet, viser den samlede vurderingen av traséalternativer å gi samme konsekvenser/skader, hvorav «1.01 er det dårligste alternativet for rådyr, da det bryter rett gjennom skogteigen som er registrert som viktig for arten.»

Konklusjon: Det synes som om flytting av ny trafo fra nord til sør på tomten har skjedd i etterkant av miljøutredningene, at det derfor foreligger et utilstrekkelig beslutningsgrunnlag, og at de planlagte traséene ikke er godt nok forankret i konsekvensanalysene. Undertegnerne forventer at Lnett tar opp igjen den trasékombinasjonen som får minst varig negativ konsekvens, og gir innsyn i begrunnelsene for hvorfor denne er lagt bort. Undertegnerne forventer at Lnett frafaller planer om kabeltrasé 1.01.

Naboer (57 signaturer)
Mor Åses vei – 38 boliger
Veslefrikkveien – 2 boliger
Per Spelemannsvei – 3 boliger

3.5.1 Kommentar fra Lnett

Trasealternativ 1C+1 som det henvises til vil ikke kunne legges slik som beskrevet i fagrapport, og er forkastet. Se kapittel 2.1 for en utdypende forklaring.

Forelagte trasealternativ 1.5Ø, øst for eksisterende steingjerde, samsvarer i stor grad med fagrapportenes trasealternativ 1.5V, som ligger vest for det samme steingjerdet. Lnett likestiller disse mht. konsekvenser på den aktuelle strekningen.

3.6 Naturvernforbundet i Rogaland og Sørmarkas venner

Merknader til bygging av ny 132 kV kraftledning mellom Solborg og Ullandhaug transformastasjoner

Naturvernforbundet i Rogaland og Sørmarkas Venner viser til utredninger og forelegging av sak som gjelder bygging av ny 132 kV kraftledning mellom Solborg og Ullandhaug trafostasjoner. Høringsfristen er satt til 30.06. då. Her følger organisasjonenes merknader og anbefalinger.

Allmenne interesser og medvirkning

Vi beklager at Lnett ikke har varslet verken Naturvernforbundet eller Forum for Natur og Friluftsliv -Rogaland (FNF) om bygging av ny kraftlinje mellom Ullandhaug og Solborg trafostasjoner. Vi forstår det slik at Lnett viser til en gjeldende områdekonsesjon og mener at det kun er naboer og offentlige myndigheter som skal aktivt inviteres til å mene noe om tiltaket.

Dette mener vi er en snever tolkning av områdekonsesjonen. Tiltaket berører ikke bare naboer, men hele byens befolkning som brukere av det største friområdet i Stavanger. Organisasjonene i FNF har over 60 000 medlemmer og ivaretar allmennhetens interesser hva gjelder friluftsliv og naturvern. Vi synes Lnett sin håndtering av saken er umusikalsk og kritikkverdig.

Applaus for jordkabel

Naturvernforbundet i Rogaland applauderer Lnetts forslag om å bygge ny 132 kV kraftledning som jordkabel på hele strekningen. Luftlinjene som står i det åpne jordbrukslandskapet ved Ullandhaug er visuelt skjemmende. Denne negative effekten vil bortfalle når kraftledningen legges i bakken. Det er ikke kjent om og hvor mye fugl som går tapt i kollisjon med luftlinjene, men vi antar at det skjer. Derfor er dette tiltaket også til gunst for fuglelivet.

I naturmangfoldrapporten til Ecofact AS fremgår det at det hekker vipe og storspove på de aktuelle jordbruksarealene. Vipe er kritisk truet og storspove er sterkt truet i gjeldende rødliste. I 2025 bør hekkeforekomstene kartlegges sammen med tidspunkt for ankomst. Dette må det tas hensyn til ved graving av kabelgata i det mest sårbare området, fortrinnsvis ved at gravingen skjer i perioden august- februar. Vi regner med at dette ivaretas på en god måte i MTA-planen.

Varige inngrep i skogen

I Lnetts innstilling (forelegg) er det kun fremmet to alternative forslag til framføring av kabel gjennom skogen og fram til ny trafostasjon på Ullandhaug. Begge alternativene medfører varige inngrep i skogen. Alternativ 1.01. krysser en skogsbekk og sentrale deler av den største skogteigen ved Mor Åses vei. Det andre alternativet, 1.50 + 1B , følger skogkanten mot vest og krysser over det som lokalt blir kalt for Trafoskogen.

Følg faglige råd!

I Ecofact AS sine fagrapporter om konsekvenser for landskap, friluftsliv og naturmangfold blir dette dokumentert:

«Traseene som krysser skogsområder (trasé 1.01 og 1B) vurderes som de med mest negativ konsekvens for friluftsliv. Årsaken til at disse vurderes mest negativt er at påvirkningene vil vedvare i driftsfasen.» (Side 53)

Videre heter det om jordkabel gjennom skogen at:

«Et ca. 10 meter bredt belte uten trær vil kunne fremstå som et sår i landskapet, og være synlig over større avstander, selv om det revegeteres med busker og lavere beplantning.» (Side 29)

Skogen delt i to

Vi legger til at restriksjonssonen må ryddes med ujamne mellomrom og vil fremstå for natur- og friluftsbrukerne som et varig og skjemmende sår i skoglandskapet. Skogarealet blir dessuten delt i to og umuliggjør etablering av en sammenhengende skog med det naturmangfold som på sikt vil etablert seg til glede for mennesker, planter og dyr.

Skrot alternativ 1.01

I alternativ 1.01 er det visuelt og praktisk kritisk at det blir hogd en minst ti meter bred åpning i eksisterende skog som står som en barriere mot nord. Visuelt fordi det vil være et varig hull i skogkanten og praktisk fordi kraftig nord og nordvestlig vind kan føre til trefall. Alternativ 1.01 vil ramme vesentlige deler av plantefeltet og medføre fjerning eller flytting av plantet eik. Kabelen må krysse en skogsbekk som er et viktig og attraktivt element i skogsnaturen. Det er ikke omtalt i saksutredningen men vi antar at kryssingen her vil å skje via en lukket kulvert eller lignende. I Stavanger jobbes det med gjenåpning og restaurering av lukkede bekker og våtmarker. Det vil være i strid med kommunens egne mål i Grønn plan å redusere verdien og potensialet i denne vannveien.

Planting forgjeves

Stavanger kommune er grunneier og tillot for bare få år siden at skogen som ledd i treskifteplanen for Sørmarka, skulle beplantes med eik og andre stedegne treslag. Stavanger Høyre, Sørmarkas Venner og andre som deltok i plantedugnaden hadde all grunn til å forvente at dette ble gjort i visshet om at framtidige generasjoner skulle få oppleve en innholdsrik og variert skog med rikt naturmangfold. Det er derfor både overraskende og skuffende at treplantingsprosjektet blir alvorlig amputert med Lnett sine kabelforslag, og særlig alternativ 1.01.

I konflikt med planer og vedtak

Det er heller ikke tråd med kommunes tidligere vedtak om å sikre et bedre vern av Sørmarka i lys av den bit for bit utbyggingen som har pågått i flere tiår. Dette har kommet til uttrykk i vedtak i kommunestyret i 2019 (sak 621/2019) og i bystyret i 2023 (sak 63/2023). Så seint som 18.06 då. gjorde Utvalg for klima og natur (sak 48/24) enstemmig vedtak om langsiktig sikring av Sørmarka og grønnstruktur gjennom markalov eller bynaturpark. I saksutredningen til 48/24 heter det at: «Hovedmål i strategien er å:

- bevare og sikre dagens grense for Sørmarka, og om mulig utvide.
- ivareta og videreutvikle verdien av ulike økosystemtjenester, inkludert karbonlager i grunnen.»

Naturvernforbundet er overrasket og forundret over at politikerne inviteres til å gjøre vedtak for strengere vern av Sørmarka og samtidig ikke presenteres for Lnett sine planer som vil medføre varige inngrep i den skogen man vil verne bedre.

Oppsummering og konklusjon

Naturvernforbundet støtter forslaget om å erstatte nåværende 50 kV høgspenning linje med 132 kV jordkabel på strekningen Ullandhaug trafo til Solborg trafo.

Vi anmoder på det sterkeste om at framføring av kabel gjennom skogen skjer etter alternativ 1.50 fram til kjørevegen mellom Ullandhaugleitet og Mor Åsesvei. Alternativ 1B gjennom Trafoskogen skrotes og kabelen blir bygd parallelt med kjørevegen, i saksutredningen side 20 omtalt som alternativ 1. Alternativet 1.50 kombinert med 1 vil ha den minst negative konsekvens for naturmangfold, friluftsliv og landskap slik Ecofact konkluderer med i sine fagrapporter.

Med vennlig hilsen

Naturvernforbundet i Rogaland
Hallgeir H. Langeland
Styreleder

Sørmarkas Venner
Tor Finn Wersland
Styreleder

Saksbehandler:
Erik Thoring
Naturvernforbundet
tlf 416 83 238

3.6.1 Kommentar fra Lnett

FNF ble orientert om prosjektet og høringen av det pr. e-post fra Lnett 23.05.2024. Ved å invitere FNF har Lnett hatt forståelsen av at blant andre Naturvernforbundet blir involvert. Lnett er ikke av den oppfatning av at de medlemmene FNF representerer ikke er berørt av prosjektet, og Lnett har til hensikt å invitere FNF til å gi uttalelser til alle våre tiltak i regionalnettet.

Anleggsperioden vil ta hensyn til hekketider for vipe og storspove, og dette planlegges beskrevet i en detaljplan for prosjektet, se også kapittel 2.2 og 2.4.

Nyplantede eiketrær planlegges flyttet i anleggsperioden, se kapittel 2.3 for utfyllende informasjon.

Stavanger kommune ble invitert til og har gitt høringsuttalelse i saken. Det er gjort flere vurderinger av trasealternativene og hvilke konsekvenser disse har i samråd med kommunen, og Lnett opplever at kommunen vil ivareta de samme interesser som Naturvernforbundet representerer. Uttalelsen fra kommunen er også politisk behandlet, med vedtak i formannskapet 05.09.2024.

Vedrørende trasealternativ 1 som det henvises til i uttalelsen, viser Lnett til kapittel 2.1 ovenfor.

3.7 Randi Klæbo

Viser til informasjons-brev vedr forelegging av 132kV jordkabel mellom Solborg og Ullandhaug.

På vegne av meg selv og min bror, Bjørn Klæbo, ønsker vi begge trase 1C av de to alternativer traseene.

Dersom det er behov for ytterligere informasjon, bes Lnett ta kontakt.

Vennlig hilsen
Randi Klæbo

3.7.1 Kommentar fra Lnett

Lnett har vært i dialog med Randi Klæbo for å få ytterligere informasjon vedrørende bakgrunnen for hennes ønskede trase. Hun ønsker trasealternativ 1C+1.01 hovedsakelig på grunnlag av kortere grøft for trase 1.01 enn 1.5Ø, kryssing av oljekabler, og komplisert anleggsgjennomføring for trase 1.5Ø.

Eksisterende 50 kV kraftledning kan kobles ut i kortere perioder. Dette vil være del av planleggingen for når arbeidet skal gjennomføres, og tilrettelegger for anleggsaktivitet under og nær kraftledningen. Eksisterende oljekabler må krysses ved begge trasealternativene, og skiller dermed ikke mellom traseene. Forskjeller i traselengde mellom alternativ 1.5Ø og 1.01 er relativt liten. Fire av de seks planlagte kabelsettene planlegges videre opp langs Ullandhaugveien i neste etappe, mot Krossberg. Dette medfører at total kabellengde blir kortere ved alternativ 1.5Ø enn 1.01. For ytterligere informasjon henvises det til kapittel 3.1.1.

3.8 Rogaland Fylkeskommune

Merknader til forelegging av 132 kV jordkabel mellom Solborg og Ullandhaug

Vi viser til mottatt informasjon med forelegging av tiltak der det skal legges jordkabel på strekningen mellom Solborg og Ullandhaug for å forsterke strømmettet.

Landskap og naturmiljø

Det er positivt at det velges jordkabel som da vil erstatte dagens luftspenn. I jordbruksområdet sør for Ullandhaugveien er det registrert flere rødlista fuglearter, herunder den kritisk trua arten vipe. Arbeid må følges unngå i tidsrommet der området har viktige funksjoner for sårbare og trua arter.

Nærmere trafo-stasjonen er det fuktig skogsmark, registrert som karbonrikt område. Gravearbeid bør begrenses mest mulig for å redusere utslipp av klimagasser, og det må vurderes om det er behov for tiltak for å unngå partikkelavrenning til vannveiene.

Automatisk freda kulturminner

Jernaldergården ID 5480 og ei stjerneforma gravrøys ID 229721 ligger i nærheten av de aktuelle traseene. Med utgangspunkt i dette og topografien vurderer vi markene (fra Ullandhaugveien til Ullandhaug transformatorstasjon) til å ha et høyt potensial for funn av automatisk freda kulturminner under matjordlaget. Vi finner det derfor nødvendig å gjennomføre en arkeologisk registrering før vi kan gi en uttalelse til tiltaket. Kravet om en arkeologisk registrering er hjemlet i kulturminneloven § 9. Kostnadene som er forbundet med registreringene må betales av tiltakshaver, jf. kulturminneloven § 10. På strekningen fra Ullandhaugveien til Ullandhaug transformatorstasjon er det to trasealternativer. Vi ber tiltakshaver ta kontakt når trase er valgt, slik at vi får utarbeidet et kostnadsoverslag for registreringen.

Vi gjør oppmerksom på at tiltakshaver ikke kan gjennomføre tiltaket før den arkeologiske registreringen er gjennomført og forholdet til automatisk freda kulturminner er avklart.

Samferdsel

Prosjektet skal krysse fv. 4548 Ullandhaugveien.

I den forbindelse gjør vi oppmerksom på at kryssingen må søkes særskilt om via firmapost@rogfk.no. Det må søkes om arbeidsvarsling og graveløype.

Hilsen

Fay Veronika Kristensen - fagleder

Lars Olav Tjeldflaat – seniorrådgiver

3.8.1 Ettersendt tillegg

Merknader til foreleggning av 132 kV jordkabel mellom Solborg og Ullandhaug - tilleggsuttalelse

Viser til brev mottatt 29.05.24, og fylkeskommunens uttalelse i saken datert 31.05.24.

Ved en incurie kom ikke merknader vedrørende nyere tids kulturminner med i uttalelsen. Her kommer derfor en tilleggsuttalelse om dette temaet.

Fra Ullandhaugveien til Ullandhaug transformatorstasjon er det vist to alternative traséer.

Eldre steingjerder anses som verneverdige kulturlandskapselementer. Det må derfor tas nødvendig hensyn til eksisterende steingjerder på jordene på Ullandhaug ved planlegging og gjennomføring av tiltaket, slik at steingjerdene kan bli bevart og videreført. Dette må tas med i vurderingen ved valg av traséalternativ.

Det forutsettes at de deler av steingjerder som eventuelt må tas ned midlertidig i anleggsfasen, blir reetablert og lødd opp igjen.

3.8.2 Kommentar fra Lnett

Anleggsperioden vil ta hensyn til hekketider for vipe og storspove, se også kapittel 2.2. Eldre steingjerder vil i størst mulig grad unngås berørt av tiltaket, mens de som berøres vil bli lødd opp på nytt etter ferdigstilling av nytt anlegg. Begge disse forholdene vil beskrives i en detaljplan for prosjektet, se kapittel 2.4.

Lnett vil utføre arkeologiske registreringer iht. Kulturminneloven § 9 i forkant av oppstart av gravearbeider. Lnett har tidligere i prosessen mottatt kostnadsoverslag fra fylkeskommunen for arkeologiske registreringer, og har nylig bedt om et oppdatert tilbud.

Lnett vil søke å begrense inngrep i fuktig karbonrikt område. Anleggsaktiviteter i dette området vil planlegges i dialog med Stavanger kommune, og de vil omtales i detaljplanen.

3.9 Sameiet Lysehagen

SOL-ULL Forelegging

Vi referer til brev som gjelder legging av 132 kV jordkabel mellom Solborg og Ullandhaug. Styret i Sameiet Lysehagen som representerer berørte eiendom gnr. 57 bnr. 1471. Vi vil komme med følgende uttalelser.

Vi ønsker jordkabelen lagt i trase merket 1.5Ø på tilsendte tegning. Dette begrunner vi med følgende merknader:

Framtidig utnyttelse

Dersom det en gang i framtiden blir aktuelt å utnytte eiendommen vår till andre formål enn jordbruk, vil det være en stor fordel at jordkabelen ligger på øvre side av eiendommen. På befaring med bonde Hadle Nevøy og Lyse sa Hadle Nevøy at det ikke var noe problem for han å legge kabelen her. Det ville ikke ha noen betydning for gårdsdriften.

Eksisterende vei og framtidig turvei

Det eksisterer i dag en traktorvei fram til eiendommen vår også i ønsket trase. Denne veien har tilkomst fra Ullandhaugveien. I denne veien har også Stavanger kommune også foreslått ny turvei i disposisjonsplanen for Ullandhaug. Det vil derfor være naturlig og fordelaktig at tursti og jordkabel ligger i samme trase.

Når det gjelder anleggsvei og riggplasser vil det også være gunstig å legge trasen i eksisterende traktorvei.

Anleggsvei og riggplass

Sameiet Lysehagen har også sagt seg villige til at tomten vår kan benyttes til riggplass om det er ønskelig. Vi ser at det er planlagt riggplass i hver ende av traseen, men det ville vel vært gunstig med en riggplass midt på også.

Hekkeområde for vadefugl

Vi ser at nedre trase 1.01 krysser hekkeområde for vadefugl, vipe og storspove. Området har viltvekt 3. Dette er svært viktige viltområder.

Vennlig hilsen Sameiet Lysehagen

Barbro Berge – styreleder

3.9.1 Kommentar fra Lnett

Lnett noterer seg at sameiets styre ønsker trase 1.5Ø. Det ligger ingen regulert turvei i kommune- eller reguleringsplan og Lnett kjenner ikke til noen pågående prosess for å etablere turvei her. Dette har heller ikke kommet frem i dialogen Lnett har hatt med Stavanger kommune. Kommunen har derimot en plan om turvei langs eiendommene vest av Mor Åses vei. Etter endt anleggsperiode vil terrenget bli tilbakeført til opprinnelig stand.

Behovet for riggplass er i utgangspunktet dekket. I arbeidet med detaljplanen kan det dukke opp endrede behov og Lnett vil ta kontakt om vi ser behov for ytterligere areal til riggplass.

Anleggsperioden vil ta hensyn til hekketider for vipe og storspove, se også kapittel 2.2.

3.10 Statsforvalteren i Rogaland

Uttale - dispensasjon - Stavanger - Tellusveien - riggområde Tjensvoll kirke - forelegging tiltak - 132kV forbindelse mellom Solborg og Ullandhaug. Ref. 2024/7201, 31.05.2024.

Vi viser til brev forelegging av tiltak for ny jordkabel mellom Solborg og Ullandhaug i Stavanger kommune.

Vi forutsetter at kabelen blir lagt skånsomt i terrenget og at jordlaget tilbakeføres straks etter at tiltaket er gjennomført for å ikke hindre landbruksdriften i området.

Det er registrert vipe på jordet. Vipe er kritisk truet (EN) og er særlig utsatt for menneskelige forstyrrelser med stor risiko for skade ved inngrep i hekkesesongen. Vi forutsetter derfor at arbeidene ikke finner sted i vipas hekketid, som er mellom april-juni.

Vi minner om aktsomhetsplikten i henhold til naturmangfoldloven § 6, og videre i forskrift om fremmede organismer § 18. Vi anbefaler en kartlegging av fremmede arter i området, og at tiltak for å begrense spredningsrisiko blir iverksatt i tråd med funnene fra kartleggingen.

Med hilsen

Anne Stangeland (e.f), seniorrådgiver

Tina Eltervåg, rådgiver

3.10.1 Kommentar fra Lnett

Lnett vil tilbakeføre terrenget i samråd med grunneiere snarest etter kablene er lagt. Eventuell ulempe for landbruket vil erstattes etter gjeldende satser.

Anleggsperioden vil ta hensyn til hekketider for vipe og storspove, se også kapittel 2.2. Statsforvalteren opplyser april-juni mht. hekketid for vipe, men Lnett har i andre sammenhenger benyttet april-juli, jf. Multiconsults rapport «Anbefalte hensynssoner for sårbare arter og fugl»¹.

Lnett vil etterfølge anbefalingen om kartlegging av fremmede arter i området. Kartleggingen planlegges utført i 2025, når vi samtidig vil gjøre en kartlegging knyttet til vilkår for detaljplan til riving av eksisterende 50 kV kraftledning i området ventes å være vedtatt. Detaljplanen vil også omtale eventuelle tiltak for å begrense spredningsrisiko i tråd med funnene fra kartleggingen. Se også kapittel 2.4.

3.11 Stavanger kommune

Bakgrunn for saken

Det er nødvendig å fornye det overordnede strømmettet i deler av Stavanger på grunn av alder, tilstand og behov for økt kapasitet. Dagens strømmett ble utbygget i tiden 1950-1970, og tiltaket er viktig for å øke forsyningskapasitet, stabilitet i strømmett og for å ivareta samfunnssikkerhet. Planene om elektrifisering øker behovet for overføringskapasitet.

Det nye strømmettet blir bygget for 132 kV spenningsnivå som har høyere kapasitet enn dagens nett på 50 kV. Det planlegges nye kraftledninger mellom Ullandhaug og Solborg transformatorstasjoner, samt nye kraftledninger mellom Ullandhaug og Krossberg transformatorstasjon ved eksisterende Stølaheia stasjon. Kraftledningen er planlagt som jordkabel mellom Ullandhaug og Solborg transformatorstasjoner siden det ikke er mulig å komme fram med luftledninger i dette området.

Lnett har områdekonsesjon, og behandler selv innspill på høringen gjennom en såkalt foreleggingsprosess. Dette innebærer at Lnett sender planene om utbygging på høring, utfører eventuelle justeringer og gjør et vedtak om bygging. Ved en interessekonflikt vil Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) involveres.

Kommunen har hatt dialog med Lnett om planene over tid gjennom flere møter og har gått på befaring i langs traseen. Forslag til ny 132 kV jordkabel har vært på høring i tiden 22.05-30.06.2024, og kommunen har fått utsatt høringsfrist til etter politisk behandling. Kommunedirektøren har sendt en administrativ uttalelse til Lnett med forbehold om endelig politisk vedtak, se vedlegg 1.

Fakta

Prosjektet med nye 132 kV jordkabler mellom Solborg og Ullandhaug blir gjennomført gjennom forelegging, i henhold til områdekonsesjonen til Lnett. Kart over trasé med alternativ vises i figur 1.

Fra Solborg til Ullandhaugveien vil traseen stort sett følge eksisterende 50 kV luftledning, men etter Ullandhaugveien er det to alternative traseer. Traséalternativ kalt 1.5Ø går over dyrket mark, først langs Ullandhaugveien og deretter langs eiendomsgrensen frem mot Ullandhaugleitet. Derfra følger

¹ <https://www.multiconsult.no/assets/Notat-06-04-2018.pdf>

den turvei/sti frem til nye Ullandhaug transformatorstasjon. Traséalternativ 1.01 går over dyrket mark frem til skog vest for Mor Åses vei, og følger parallelt med eksisterende 132 kV kabeltrasé frem til Ullandhaug transformatorstasjon. Begge traséalternativene er totalt ca. 1,6 km lange.

Når ny jordkabel er i drift, vil gammelt luftspenn mellom Ullandhaug og Tjensvoll fjernes. Anleggsarbeidet er anslått til å vare omkring to år, og er planlagt startet i slutten av 2025.

Vurdering

De to foreslåtte traseene passerer gjennom en viktig del av Sørmarka, som er et av de større grøntområdene i byområdet. Det er store verdier for allmennheten knyttet til friluftsliv og rekreasjon i Sørmarka, og disse hensyn må tillegges svært stor verdi i arbeidet. Sørmarka er i kommuneplanen vist som friområde/LNF-område. Deler av området er i kommunalt eierskap og noe er i privat eie. Det er et politisk ønske om å jobbe for vern av Sørmarka, jf. vedtak i utvalg for klima og natur i sak 48/2024.

Kommunedirektøren mener at det er svært positivt at planene innebærer fjerning av luftspenn og at de nye kablene legges i bakken. Dagens luftspenn følger godt synlig høydedraget på Ullandhaug og er visuelt skjemmende i landskapet. Linjene dreper i perioder mye fugl.

Det er positivt at det er lagt vekt på å velge en trasé som er mest mulig skånsom. Likevel er det viktig at man tar tilstrekkelig hensyn i anleggsperioden.

I det følgende vil kommunedirektøren kommentere de enkelte faglige problemstillingene.

Virkning for naturmangfold

Planene for ny kabel berører et årlig hekkeområde for 3-5 par vipere og ett par storspove, som er definert som henholdsvis sterkt truet (EN) og kritisk truet (CR) på norsk rødliste. Hekkeområdet for disse artene omfatter de fulldyrkete markene mellom Ullandhaugveien og Trafoskogen, og begge traseene for jordledningen passerer rett gjennom fuglenes funksjonsområde. Fuglene har årlig bruk av hekkeområdet, og det tillegges derfor stor verdi.

Videre passerer kabeltrasé 1.5Ø tett inntil en voksen ask som er definert som sterkt truet (EN) i øvre kant av Trafoskogen. Ask er sterkt truet blant annet på grunn av askeskuddsjuke, og friske trær må derfor hensyntas og sikres under arbeidet, og ikke svekkes.

Planene om kabel er i første rekke i konflikt med fugleliv i anleggsfasen. Etter gjennomført arbeid legges grøftene igjen, og ordinær landbruksdrift overtar. Det er derfor viktig å utføre arbeidet utenfor hekketiden for fuglene som er i perioden mars til juni.

Når det gjelder registrert asketre, som tangerer trasé 1.5Ø, så bør traséen legges på nødvendig avstand fra treet og anleggsarbeid utføres etter råd og plan av arborist. Se Ecofact-rapport om naturmangfold for kartfesting av fuglenes funksjonsområde og plassering av asketre, som følger som vedlegg til foreleggningen.

Virkning for Sørmarka - skogsutvikling

Sørmarka er et av kommunens viktigste sammenhengende skogsområder. Det pågår et treslagsskifte i Sørmarka, for å endre skogen fra plantet gran til naturlig tilhørende løvskog med langlivete treslag. Planen om nye jordkabler berører skogen omkring Ullandhaug trafostasjon. All gran i Trafoskogen ble felt i 2015, og ny eikeskog ble plantet i tiden 2016-2017. Det utføres jevnlig ungskogskjøtsel i dette området.

Alternativ 1.01 berører den delen av Trafoskogen som har de eldste trærne. Disse er verdifulle for skogsutviklingen, fordi de sørger for et godt mikroklima for de nyplantede trærne og sørger for frøsetting av ny naturlig vegetasjon. Ytterligere skaper trærne en buffer/skjerm for friområdet mot dagens bebyggelse. Alternativet er svært skadelig for utviklingen av skogen, og fremtidig skog vil bli sterkt skadelidende av kabelgaten gjennom dette området. Det anbefales derfor ikke.

Alternativ 1.5Ø får et kortere strekk gjennom skogen, og berører i stor grad ungskog. Dette er trær som kan egne seg for midlertidig flytting og hvor det er lettere å erstatte dagens trær om de blir ødelagt. Det er en fordel om traséen gjennom skogen (kalt 1B) justeres til det åpne feltet som allerede finnes i denne linjen.

Virkning for friluftsliv og landskap i Sørmarka

Sørmarka er registrert som et svært viktig friluftslivsområde i den nasjonale friluftslivskartleggingen etter Miljødirektoratets veileder M98-2013, med områdetypen særlig kvalitetsområde. Kartleggingen ble utført i 2017. Traseene passerer gjennom en viktig del av Sørmarka, som er det største friluftsområdet i byområdet. Sørmarka inngår i en av de fire viktigste grenene for hovedgrønnstrukturen i byen, midtlinjen nord-sør: Hålandsvatnet/Vardeneset - Store Stokkavatnet - Mosvatnet - Sørmarka - Jåttå. Det er store verdier for allmennheten knyttet til Sørmarka, og det er viktig at man tillegger disse interessene stor verdi i arbeidet.

De foreslåtte planene fører til at dagens 50 kV luftspenn fjernes. Dette luftspennet er svært synlig langs høydedraget av Ullandhaug, og virker visuelt skjemmende i dag. Fjerning av luftspenn er svært positivt for friluftsopplevelsen. Men kabeltraseen går parallelt med og krysser steingjerder som er viktige elementer i landskapet. Disse må i minst mulig grad berøres og alternativt bygges opp igjen etter endt arbeid.

For friluftslivet vil de største konfliktene ligge i anleggsfasen. Videre vil alternativ 1.01 ha større skader for friluftsopplevelsen enn alternativ 1.5Ø. Under anleggsgjennomføringen er det viktig at man sikrer ferdsel og god informasjon til gående som bruker hele området. Kommunen kan gjerne bistå med råd og tips til ferdselslinjer.

Alternativ 1.5Ø fører til et trefritt område gjennom den nyplantede skogen, og kompensierende tiltak vil være å legge traseen tettest mulig opptil eksisterende stier og felt uten trær i dag. Deler av traseen går på eksisterende turvei/tursti, og det må vurderes å videreføre en tursti over den treløse kabeltraseen i dialog med kommunen. Videre må det unngås å ødelegge de store flyttblokkene som ligger i skogen. Disse har stor opplevelsesverdi for friluftsliv og rekreasjon.

Alternativ 1.01 rammer de største og eldste trærne i skogen, og er det alternativet som fører til skader som er vanskeligst å kompensere for i ettertid. I tillegg fjernes buffer/skjerming mot bebyggelse. Dette alternativet anbefales derfor ikke.

I kabeltraseen gjennom skogen bør det vurderes å legge rotbarrierer i kabelgrøften. Dette vil gjøre båndlagt areal så lite som mulig, og sikre fortsatt utvikling av Sørmarka som friluftsområde.

Virkning for landbruk

I utgangspunktet er det positivt for landbruket at høyspentledninger graves ned og luftspenn fjernes. Alternativet hvor minst jordbruksareal blir berørt av anleggsarbeid vil være til det beste for landbruket. Anleggsarbeid bør utføres utenom vekstsesongen for å redusere påvirkning av landbruket. Det er

svært viktig at matjorda kun blir håndtert når den er lagelig, dvs. ikke for våt, slik at jordstrukturen blir skadet minst mulig. Matjorda må lagres i ranker som ikke legges opp i for høye hauger, for å unngå å ødelegge strukturen. Videre er det viktig at hele jordkabelanlegget er på minst en meters dybde der det er dyrka mark. Det må sikres at det er velfungerende drenering i dyrka jord etter endt anleggsarbeid.

Vurdering for kulturlandskap

Steingarden som ligger langs store deler av traseen sørøst for Ullandhaugveien, delte gården Ullandhaug mellom to kommuner fra 1953, men er ikke en gammel gårdsgrense. Kommunedirektøren stiller seg bak Rogaland fylkeskommunes kommentar om steingardenes rolle i kulturlandskapet, og at disse må bygges opp igjen, av den samme steinen, dersom den på deler av strekket må tas ned. Traseen bør legges slik at minst mulig av steingarden må røres, siden tørrmuring av i dag sjelden blir like flott som de gamle steingardene som har ligget i over 100 år.

Videre bør det vurderes om noen av betongmastene - og særlig den største, nærmest trafoen på Solborg - kan bevares som minner etter luftkablene, i alle fall så lenge tilstanden er så god på betongen, at de ikke utgjør noen fare for omgivelsene. Mastene er flotte skulpturelle elementer i bymiljøet, og er gode «representanter» for 60-tallets tekniske installasjoner.

Vurderinger - vann og avløp (VA)

Det er liten konflikt mellom den skisserte høyspent traseen og det kommunale VA-anlegget. Det vil bli noen kryssinger av kommunalt VA-anlegg som må ivaretas på en tilfredsstillende måte i prosjekteringsfasen. Men det kan være andre VA-anlegg (private stikkledninger) som også må hensyntas i prosjektet.

Kommunen har planer om å endre retningen på en bekk som i dag renner mot Mor Åses vei. Planen er å lede bekken ned mot myra ved Ullandhaug trafostasjon, og planlagt trasé for bekk følger alternativ 1.5Ø. Kommunen må derfor være i dialog med Lnett når kabeltraseen skal detaljprosjekteres.

Vurderinger - vei og trafikk

Traseen synes fornuftig ut fra prinsippet «korteste vei fra A-B». Planleggingen må også vektlegge trafikkavvikling og gi minst mulig ulemper for allmennheten. Det må planlegges for kortest mulig gjennomføringstid, samtidig som prosjektet ivaretar sikkerhet, helse og arbeidsmiljø. Tiltakshaver må ivareta all annen eksisterende infrastruktur som berøres. Dette krever god samhandling med andre ledningseiere. Det vises ellers til ledningsforskriften § 5, første ledd: «Vegmyndigheten skal gi tillatelse til etablering av ledningsanlegg når fordelene med ledningsanlegget og plasseringen av dette er større enn ulempene for veginteressen og annen infrastruktur i veien.»

Konklusjon

Kommunedirektøren mener det er viktig at Lnett oppgraderer strømforsyningen i regionen. Ut fra en samlet vurdering anbefales alternativ 1.5Ø, da dette er det mest skånsomme alternativet.

Oppsummert er kommunedirektørens innspill til høringen som følger:
Stavanger kommune støtter det vestlige forslaget til trasé (alternativ 1.5Ø), da dette er det mest skånsomme alternativet.

Oppsummert er Stavanger kommunens innspill til planen som følger:

- I forhold til naturmangfold er planene i første rekke i konflikt med fugleliv i anleggsfasen. Det er viktig å utføre arbeidet utenfor hekketiden for fuglene, som er i perioden mars til juni. Kabeltrasé 1.5Ø passerer tett inntil en voksen ask som er i kategorien sterkt truet (EN) i øvre kant av Trafoskogen. Traseen bør legges i nødvendig avstand fra treet og anleggsarbeid utføres etter råd fra arborist.
- I forhold til skog berører alternativ 1.01 den delen av Trafoskogen som har de eldste trærne. Disse trærne er verdifulle for skogsutviklingen. Alternativ 1.5Ø får et kortere strekk gjennom skogen og berører i stor grad nyplantet ungskog. Ungskog tåler bedre midlertidig flytting enn eldre trær, og det er lettere å erstatte dagens trær om de blir ødelagt. Det er en fordel om traseen gjennom skogen (kalt 1B) justeres til det åpne feltet som finnes allerede i denne linjen, og at det monteres rotbarriere i kabelgrøft. Det må unngås å skade store steiner (flyttblokker).
- I forhold til friluftsliv vil alternativ 1.5Ø medføre et trefritt område gjennom den nyplantede skogen. Det er viktig at det gjøres kompensierende tiltak for å minimalisere det åpne feltet, som å legge traseen tettest mulig opptil stier og felt som i dag er uten trær.
- Av hensyn til landbruk vil alternativet som berører minst jordbruksareal være best. Tiltaket må utføres på skånsomt vis utenom vekstsesongen.
- Kommunen har planer om å føre en mindre bekk ned mot myra ved Ullandhaug trafostasjon. Tenkt trasé for bekk følger alternativ 1.5Ø, og kommunen må være i dialog med Lnett når kabel skal detaljprosjekteres.
- Det er liten konflikt mellom den skisserte høyspenttraseen og det kommunale vann- og avløpsanlegget.
- Med tanke på vei synes traseen fornuftig ut fra prinsippet «korteste vei fra A til B». Tiltakshaver må ivareta all annen eksisterende infrastruktur som berøres.
- I forhold til kulturlandskap er steingarden som ligger langs store deler av traseen sørøst for Ullandhaugveien viktig. Den delte gården Ullandhaug mellom to kommuner fra 1953. Steingarden bør ikke skades, alternativt må den bygges opp med samme stein som i dag. Kommunen oppfordrer dessuten å vurdere om enkelte betongmaster, og særlig den største nærmest trafoen på Solborg, kan bevares som minner etter luftkablene.

Per Kristian Vareide
kommunedirektør

Leidulf Skjørestad
direktør

Vegard Ankarstrand
Saksbehandler

3.11.1 Kommentar fra Lnett

Naturmangfold

Lnett viser til kapittel 2.2 mht. hekketid for fugler. Lnett vil også rådføre seg med arborist mht. tilstrekkelig avstand til beskrevet ask.

Skogsutvikling

Lnett ser at de fleste innspill støtter valg av trase 1.5 Ø. I samråd med kommunen vil traseen gjennom skogen, trase 1B, tilpasses det åpne feltet.

Lnett må av hensyn til forsyningsikkerheten holde klausuleringsbeltet til kablene fritt for vekster med store rotsystemer. Lnett vil likevel vurdere rotbarrierer i grøften for å sikre at større rotsystemer likevel ikke kommer i konflikt med kablene. Eiketrær o.l. kan da fritt plantes utenfor klausuleringsbeltet.

Virkning for friluftsliv og landskap

Lnett vil i anleggsperioden tilrettelegge med midlertidige gangstier der det er formålstjenlig. Lnett setter pris på at Stavanger kommune vil bistå med å finne gode alternativ for dette. Generelt vil anleggsarbeidet ta hensyn til eksisterende steingjerder, flyttblokker m.m. Dersom steingjerder må åpnes for å komme frem, vil disse settes i stand etter endt anleggsarbeid.

Landbruk

Anleggsperioden vil ta rimelige hensyn mht. periode for arbeid, jf. kapittel 2.2. Det er likevel et begrenset tidsrom hvor arbeidet samtidig kan ta hensyn til naturmangfold og driften av kraftsystemet. Det vil derfor være aktuelt med anleggsarbeid som påvirker avlingene. Avlingstap vil erstattes etter standard satser. Eventuelle dreneringssystem som påtreffes i anleggsarbeidet skal være i minst like god stand etter endt anleggsarbeid som det var før arbeidet startet.

Kulturlandskap

Steingjerder vil bevares som foreslått. Vedrørende eventuell bevaring av eksisterende master vil dette måtte vurderes i NVEs saksbehandling av søknad om å rive den aktuelle ledningen. Denne saken har nylig vært på høring, og Lnett antar Stavanger kommune vil gi uttalelse til denne saken. Dersom en mast skal bli stående, må Stavanger kommune ta eierskap til den og dermed ansvar for den i ettertid. Kommunen må også avklare og innhente eventuelle tillatelser for at den skal bli stående, blant annet relatert til plan- og bygningsloven.

Vann og avløp

Lnett vil som vanlig forholde seg til eksisterende VA-nett i anleggsgjennomføringen. Lnett vil også ha dialog med kommunen i tilknytning til traseen gjennom skogen, og aktuell etat hos kommunen vil kunne involveres mht. å lede vann mot trafomarka.

Vei og trafikk

Lnett vil som vanlig forholde seg til vegeiere og ha dialog om eventuell trafikkomlegging etc. for anleggsperioden.

Konklusjon

Lnett tar kommunens prioritering av trase 1.5Ø til etterretning, og mener å kunne følge opp kommunens innspill i det videre prosjektet.